

Miljöekonomi räknar grönt

Hur mycket kostar det egentligen när vattnet i en flod förorenas? Hur styr vi utvecklingen för att undvika föroreningar i framtiden? Det är sådana frågor som ämnet miljöekonomi söker svaren på.

Miljöekonomi ger oss redskap att beräkna den ekonomiska kostnaden av miljöförstöring. Det är kostnader som tidigare i hög grad har negligerats av ekonomer, vilket har lett till att de ekologiska konsekvenserna av utveckling har gjorts osynliga. Idag börjar man i allt högre grad inse hur viktigt det är att ta med dessa faktorer i analysen.

FN:s miljökonferens i Rio de Janeiro 1992 (UNCED) utgjorde startskottet för denna nya inställning till miljöproblematiken. I centrum stod utvecklingsländernas utmaning att höja levnadsstandarden – och samtidigt minska miljöförstöringen.

Än så länge har ämnet miljöekonomi få företrädare i utvecklingsländerna, men olika nätverk av forskare börjar växa fram i olika regioner. För att detta kunskapsutbyte ska kunna fortsätta att växa, stöder Sida en rad olika samarbetsprojekt. Ett av dem är EEPSEA (The Economy and Environment Program for Southeast Asia), som är ett nätverk av miljöekonomer i Sydostasien.

EEPSEA var ett av de första projekt som lanserades efter Riokonferensen. Nätverket sträcker sig över tio länder i regionen och dess främsta uppgift är att stödja forskare, publicera rapporter och ge tekniskt stöd till miljömyndigheter. Man samarbetar också med en rad lokala institut, som bland annat erbjuder utbildning och stöd till forskningsprojekt. EEPSEA har på kort tid blivit en viktig mötesplats för kontakter och information på området miljöekonomi. Två viktiga frågor i regionen handlar om förstöringen av den tropiska regnskogen och därmed förstöringen av ursprungsbefolkningarnas levnadssätt.

En rad betydelsefulla rapporter har tagits fram, till exempel om en av de största miljökatastroferna i Filippinerna, som inträffade när flodsystemet Makuapnit-Boac förorenades svårt av utsläpp från en koppargruva. I stort sett allt liv i floden dödades, havet vid mynningen skadades svårt och jordbruket längs floden påverkades mycket kraftigt. Forskningsinstitutet REECS på Filippinerna gjorde en uppskattning av värdet av de ekologiska skador som uppstått, och utifrån dessa uppgifter beräknades hur stor kompensation de drabbade borde få. Genom intervjuer med byborna i området fick man reda på att två tredjedelar hade påverkats negativt, allt från minskade risskördar till att man inte längre hade någonstans att tvätta kläder. Enligt rapporten var deras förluster mer än dubbelt så stora jämfört med vad kopparföretaget hade erbjudit i kompensation.

Ett annat viktigt exempel är den studie av de samhällsekonomiska kostnader som orsakades av de stora skogsbränderna i Indonesien 1997. Analyserna visade bland annat på sambandet mellan skogsavverkningen och bränderna. Det ledde till tidningsrubriker i hela världen och till ett ökat medvetande om vilka svåra konsekvenser miljöförstöring kan få för hela samhället.

I Sverige får Beijerinstitutet vid Kungliga Vetenskapsakademien stöd för att bedriva forskning och undervisning om miljöekonomi. Bland annat ordnar institutet kurser i miljöekonomi för nationalekonomer i utvecklingsländer. I varje kurs deltar ett tjugotal universitetslärare som under ett par veckor fördjupar sig i miljöekonomisk analys. Seminarierna hålls regionalt och har hittills bland annat anordnats i Malaysia, Sydafrika och Sri Lanka. Varje kurs följs av forskningsseminarier, där deltagarna får chans att diskutera pågående forskning.

Beijerinstitutets seminarierverksamhet samordnas till en del med EEPSEAs arbete. Institutet stöder även ett nätverk av forskare och praktiker i Botswana, Sydafrika och Lesotho, som arbetar med olika sätt att införliva miljöresurserna i nationalräkenskaper. Ämnesområdet går under benämningen Gröna räkenskaper.

Sida ger också stöd till Enheten för miljöekonomi på Nationalekonomiska institutionen vid Göteborgs universitet. På institutionen bedrivs en forskningsutbildning för studerande från utvecklingsländer. För närvarande finns där studenter från Etiopien, Uganda, Zimbabwe och Costa Rica, som arbetar med sina doktorsavhandlingar. Den miljöekonomiska enheten anordnar även kortkurser för universitetslärare och i likhet med Beijerinstitutet är enheten engagerad i projektet Gröna räkenskaper i södra Afrika, och har ett nära samarbete med EEPSEA i Sydostasien.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Sveavägen 20
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-698 56 15
www.sida.se, info@sida.se